

Kritikujoči glasovi.

Vaša in naša doslednost. Pod tem zaglavjem je priobčil „Slovenski Narod“ v 251. številki dne 30. okt. t. l. nastopni uvodnik:

Prečastiti „Slovenčevi“ mazači so pisali pred dobrim tednom, da „doslednosti kranjskim liberalnim učiteljem še ni nihče očital“. To pa zaradi tega, ker prosijo v deželnem zboru za povišanje plač, poleg tega pa, kjer imajo kaj vpliva, kujejo peticije proti obstrukciji v dež. zboru. „Slovenec“ se zdi to nedoslednost, ker so bili učitelji povsod ob volitvah proti klerikalnim kandidatom. Kar se zdi „Slovenčevi“ gospodi nedosledno, to je faktično popolnoma dosledno. Seveda so bili učitelji proti klerikalnim kandidatom, ker so dobro vedeli, da so od kraja vsi kimavci in poslušni mežnarčki duhovščine. Duhovščina je pa a priori nasprotna regulaciji učiteljskih plač. Saj je imel že vsak učitelj priliko na lastna ušesa slišati kakega debelušnega župnika, ki je vzklikal pri razgovoru o regulaciji plač: „Kje bo pa dežela vzela denar, kmet ne more plačevati itd.“ Te besede pa so sama pretvara, za katero se skriva pravo mišljenje večine duhovščine, češ, učiteljem se ne smejo plače zvišati prvič, ker so politični nasprotniki klerikalizma, drugič pa, ker bi dobro plačani učitelji vzeli ugled marsikateremu dominujočemu „gospodu“.

Zato imajo vsi poslanci klerikalne stranke direktivo, delati obstrukcijo med drugim tudi zato, da ne pridejo učiteljske plače na vrsto. Saj se poznamo, slavni potomci farizejev! Tudi tovariš Jaklič nam nikakor ne more imponirati v drugem kakor v svoji klerikalni „doslednosti“. Ta značajni mož se je pustil na učiteljskem shodu o Veliki noči voliti za podpredsednika, kjer je vse kranjsko učiteljsvo slovesno zahtevalo izboljšanja plač. Sedaj pa ravno ta mož v dež. zboru najbujnejše pomaga gnati divjo klerikalno obstrukcijo, ki edina zadržuje izboljšanje plač. Tako lahko rečemo, da je Jaklič o Veliki noči zahteval (kot podpredsednik), naj se da učiteljsvu boljšega kruha, kot poslanec klerikalne stranke pa po vseh „skromnih“ močeh odbija regulacijo plač. „Slovenec“ lahko potem razume, da se naša doslednost bistveno loči od doslednosti klerikalnega učitelja Jakliča. Doslednost „liberalnih učiteljev“ se popolnoma ujema z dejstvom, da smo proti klerikalizmu, ki nas hoče zaslužniti (o izboljšanju plač niti govora ni), da smo proti volilni reformi po željah klerikalcev, katera reforma bi klerikalizem ojačila, da bi nastopal še brutalneje z nami kakor nastopa sedaj. Regulacije plač pa ne zahtevamo od klerikalnih poslancev samih, ki so v manjšini, temveč od cele kranjske deželne zbornice. Ker se pa regulacija ne more izvršiti, dokler divja klerikalna obstrukcija, smo proti obstrukciji. Tedaj popolnoma dosledni! Če pa tako ni prav, naj pa „Slovenec“ še nadalje ogleduje Jakličev-Janov obraz kot vzor doslednosti.

Dopisi.

Kranjsko.

Desetletnica abiturientov iz leta 1893. Dne 12. in 13. septembra t. l. smo praznovali učiteljski abiturijenti iz leta 1893. svojo desetletnico. Na podlagi pismenih dogovaranja, ki jih je vodil tovariš Fran Lavtižar, za kar mu bodi na tem mestu izrečena še enkrat srčna zahvala, se je dolo-

čilo, da praznujmo svojo desetletnico deloma v Ljubljani, deloma na Gorenjskem po tem-le vzporedu:

- a) 12. septembra (sobota) zvečer skupni sestanek v hotelu „Lloyd“ v Ljubljani,
- b) 13. septembra (nedelja) zjutraj odhod z gorenjskim vlakom do postaje Rateče,
- c) Od tam izlet h krasnim Belopeškim jezerom,
- d) Ob 1. uri popoldne skupno kosilo v hotelu „Mangart“ na Ratečah,
- e) Po obedu izprehod v romantično dolino „Planico“,
- f) Zvečer z vlakom povrat proti Ljubljani in razhod.

Določenega dne, 12. septembra so se sestali v domljenem hotelu sledeči tovariši, oziroma sošolci: g. Engelbert Busbach, c. kr. domobranski nadporočnik v Ljubljani; g. Vinko Krek, šolski voditelj v Trbojah; g. Franc Lavtižar, nadučitelj v Šmartnem pod Šmarno goro; g. Ferdinand Rosenstein, nadučitelj v Stranicah pri Konjicah; g. Ivan Roštan, c. kr. računski oficijal v Ljubljani; g. Rudolf Schlenz, c. kr. učitelj na državni šoli v Trstu in g. Janko Zupančič, nadučitelj na Št. Vidu nad Cerknico, drugega dne pa sta se med vožnjo proti Ratečam pridružila svojim sošolcem še tovariša g. Janko Baraga, nadučitelj na Koroški Beli in g. Avguštin Šabec, c. kr. učitelj na c. kr. rudniški ljudski šoli v Idriji. Desetletnice se pa iz raznih vzrokov niso mogli udeležiti gg.: Franc Čuk, nadučitelj v Črnem vrhu nad Idrijo; Franc Jordan, nadučitelj na Ihanu; Valentin Klemente, učitelj v Loškem potoku; Lesjak Franc, c. kr. poštni oficijal na Dunaju; Adolf Sadar, nadučitelj v Budnjah ter Srečko Verhovec, c. kr. računski asistent v finančnem ministrstvu na Dunaju.

Oba dneva je bilo vreme skrajno neugodno, zato se pa tudi ni mogla naša desetletnica tako izvršiti, kakor je bilo domnjeno, in še celo izlet na Gorenjsko bi se bil opustil, da nista izletnikov zadnje imenovana sošolca med vožnjo proti Ratečam pričakovala in da nismo vsi upali, da se nas morda dobrotno nebo usmili in preneha s silovitim dežjem. A naše nade se niso obistinile: lilo je kar naprej, in sicer v toliki meri, da sta se morala dopoldanski in popoldanski izlet opustiti. Navezani smo bili tedaj ves čas le na zaprte prostore hotela „Mangart“ na Ratečah. Po skupnem kosilu ob določenem uri smo se zabavali v kljub temu, da smo morali zaradi silovitih nalivov ves čas v hotelu ostati, prav dobro. Obnavljali smo si spomine prelepih dijaških let, prepevali pesmi, se spominjali v raznih govorih svojih še živečih, oziroma umrlih profesorjev, se spomnili dveh naših tovarišev Jakšeta in Koželja, ki ju krije že hladna zemlja ter končno pripovedovali drug drugemu, kako je dobo desetih let v tem ali onem stanu preživel. Le prehitro je potekel čas in treba se nam je bilo zopet raziti vsak na svoj kraj — k svojemu delu. Slenili smo pa, stiskaje si drug drugemu roko v slovo, da prirede ob priliki 25letnice še živeči sošolci enako slovesnost, pri kateri pa ne sme izmed živečih nikogar manjkati, kakor se je to tokrat od nekaterih tovarišev brez zadostnega vzroka zgodilo.

—c.

Slovesno blagoslovljenje in otvorjenje nove šolske stavbe v Vrhpolju pri Vipavi. V prijaznem, pol ure od vipavskega trga oddaljenem Vrhpolju smo obhajali 25. m. m. slavnost blagoslovljenja in otvoritve nove krasne dvorazrednice. Že prejšnji dan je postavil krajni šolski svet pred šolo, cerkev, župnišče in župana Kobala hišo visoke mlaje, ki naj bi z zastavami, plapolajočimi s streb, poveljevali slavnost prihodnjega dne. — V nedeljo ob 9. se je zbrala

tukajšnja šolska mladina — nekatere deklice celo v belih oblekah — s svojimi učitelji pred župniščem, kjer je pričakovala okrajnega glavarja barona Rechbacha, c. kr. okr. šol. nadzornika Ivana Thumo, c. kr. okr. inženerja Ivana Jakscheta, vipavske uradnike (na čelu sodni svetnik Nosan) in druge gospode in dame, ki so prišli počastiti pomenljivi dan. Topiči so zagrmeli, zvonovi so zapeli in naznanili zbranemu ljudstvu, da se prične slovesnost. Počasi se je pomikal iz prevod učencev, za njim visoki gostje, v župno cerkev, ki je bila danes polna sijaja. Župnik H. Dejak stopi na leco, kjer v kratkem govoru razloži pomen današnje slovesnosti ter poudarja korist, ki jo bo imela vrhpoljska mladina od svoje šole, ker ji ne bo treba hoditi ob vsakojakih vremenskih neprilikah v Vipavo, nabirat si zlatih, za življenje tolikanj potrebnih naukov. Da bo pa šola dosegala svoj namen, je treba blagoslova od zgoraj, a tudi starši morajo podpirati delovanje učiteljevo.

Po cerkvenem opravilu so šli učenci in drugo ljudstvo v izprevodu pred novo šolsko stavbo. Na sprednji strani je visela okrašena slika Nj. Veličanstva, pred njo je bil pripravljen govorniški oder. Po blagoslovu je govoril nadzornik Thuma. Spominjal se je v govoru gospoda glavarja, ki je pripomogel k zidanju šole, krajnega šolskega sveta in občanov vrhpoljskih, ki se niso bali stroškov, da so zgradili to krasno dvorazrednico, ki je ena najlepših na Kranjskem. Spominjal se je dalje v govoru g. nadučitelja in gdč. učiteljice ter jima priporočal zvesto izpolnjevanje dolžnosti.

Za njim je govoril g. glavar ter med govorom izročil kjuče g. nadučitelju. V vznesenih besedah se je zahvalil domači nadučitelj za zaupanje, ki so mu ga izkazali, ter poudarjal, da se bo trudil za napredek šole. Spominjal se je tudi vseh onih, ki so pripomogli, da se je sezidala tako krasna šola.

Za vsakogar pričujočih pa je bil gotovo najganjlivejši prizor, ko sta stopili pred g. glavarja belo oblečeni učenki in se mu v imenu vrhpoljske šolske mladine zahvalili: prva v nalašč za to priliko spenjenem govoru, druga v prozi za trud in skrb, ki jo je imel za zidanje naše šole. V znak hvaležnosti sta mu vročili krasen šop cvetic. — Po govorih je g. župnik blagoslovil notranjščino šolskega poslopja. Izprevod se je razvrstil in počasi pomikal v župno cerkev, kjer je zbrano ljudstvo prisostvovalo slovesni sv. maši, pri kateri so peli učitelji.

Za odlične goste, ki so mnogoštevilno prihiteli ta dan v Vrhpolje, je bil pripravljen skupen obed pri županu g. Fr. Kobalu. Tu je bilo videti razen že v začetku omenjenih gospodov tudi graščaka Karla grofa Lanthierija in za šolstvo vnetega graščaka Karla Mayerja in skoro vse gg. učitelje in gdč. učiteljice vipavske doline. Da, celo nekaj tovarišev iz sosedne Goriške se ni strašilo dolgega pota v Vrhpolje. Pri banketu se je razvila živahna zabava. G. župnik je pri banketu govoril na Nj. Veličanstvo, ki je pospeševatelj in zaščitnik šolstva, ter pričujoče opozoril, naj zakličejo trikratni „slava“. Navdušeno so pričujoči zapeli na to avstrijsko himno.

Da bi tudi prijatelji pristne slovenske pesmi ta dan ničesar ne pogrešali, je tukajšnji kraj. šol. svet povabil vipavsko pevsko društvo, ki je izvajalo nekaj pesmi mojstersko. Ljubitelji muzike so imeli priliko slušati šentvidske tamburaše.

Med prijaznimi pogovori je le prehitro nastopil večer. Vsakdo se je poslavljajal z veselo dušo, zakaj preživel je lep dan, kakršnega še ni videlo Vrhpolje!

Društveni vestnik.

Kranjsko.

Pedagoško društvo v Krškem zboruje dne 19. novembra ob 9. uri zjutj. v Krškem. Na dnevnem redu sta hospitaciji iz prirodopisa „Lastovica“ v III. razredu in „Krog“ v V. razredu. Nastopita gospica Pavla Zirer, oziroma gosp. meščanski učitelj Karl Humek. Razen tega predavata še: Ljudevit Stiasny: „Kako doženemo samostojnost učencev pri računanju“ in Ivan Magerle: „Naše ukoslovne težnje.“ Z ozirom na jako zanimivi in mnogobrojni vzpored vabi v imenu odbora k obilni udeležbi

Ljudevit Stiasny, t. č. predsednik.

Štajersko.

Savinjsko učiteljsko društvo zboruje dne 19. novembra ob polu 2. popoldne v Št. Pavlu v prostorih g. Vedenika po sledečem vzporedu: 1. Slavnostni govor predsednika častnemu članu, umirovljenemu nadučitelju gospodu Vidicu, povodom šestdesetletnice njegovega rojstva. 2. Zapisnik o zadnjem zborovanju. 3. Zemljepisno-zgodovinski načrt občine Gomilsko, podava g. Zotter. 4. Posvetovanje zaradi peticije glede odprave III. plačilnega razreda.

Anton Farčnik, predsednik.

Kozjansko učiteljsko društvo zboruje v četrtek dne 19. novembra t. l. ob 10. uri dopoldne v Kozjem po sledečem vzporedu: 1. Zapisnik. 2. dopisi. 3. Poročilo o zborovanju „Lehrerbunda.“ 4. Društvene zadeve. 5. Slučajnosti. K obilni udeležbi vabi

odbor.

Goriško.

Občni zbor ajdovske učiteljske podružnice za goriški okraj. Dne 22. oktobra t. l. so se zbrali učitelji in učiteljice ajdovskega okraja pri Rebku, da odbor poroča o svojem letnem delovanju in da se voli novi odbor.

Med učiteljstvom rase dannadan stanovska samozavest. A izvestni tovariši se vendar ne morejo sprijazniti z novo boljšo strujo. V veliko žalost ni bilo tudi tu tovarišev, ki bi bili lahko prišli. Vse na stran, četrtek je naš dan! A vidi se zasplost, malobrižnost mnogih, mnogih tovarišev. Ravnajo se po izreku nekega tovariša, ki mi je rekel: „Kadar povišajo tebi, bodo tudi meni. Pehaj se ti. Imaš čas, imaš zdravje, imaš vse ugodnosti!“ A, dragi kolegi, solidarnosti, eneržije nam manjka!

Predsednik Medvešček pozdravi vse člane, a tudi novo došli učitelji v naš okraj bi bili danes pristrčno pozdravljeni in sprejeti, nimamo pa koga pozdravljati. Že pri prvem zborovanju jih ni. Kaj to pomenja?

Tajnik Mrmolja je poročal o delovanju novega odbora, kar je dalo povod dolgi debati, v katero so posegli naši vrli tovariši Možina, Bajt, Mrmolja, Vodopivec, tudi naš presrečno sprejeti tovariš iz zelene Štajerske, Krajnik.

Reklo se je mnogo ostrih besed proti našim zastopnikom v stalnem konferenčnem odboru in o tonu in taktu goriških naših kolegov. Hočemo biti enkrat z njimi na čistem. Clara pacta — boni amici. Rokavice, frak in cilinder na stran, pa stopite in nam povejte, kaj pravzaprav hočete od nas. Naš takt je dur. Mi ne poznamo hlapčevanja. Mi nočemo biti „Beschwichigungshofrati“, kakor je marsikateri, ki bi ne smeli biti. Ali je lepo, da so pustili samo Bajta zagovarjati dotični predlog o našem, po njih mnenju izvrstnem stanju. Seveda g. predsednik stalnega odbora ni pustil predloga na glasovanje. Mi mu tega ne zamerimo, ker vemo, da ima že od zgoraj migljaj. Dolžnost naših odbornikov pa je bila, da bi se oglasili pri konterenciji. Mi bi bili gotovo vsi potegnili za njimi. Tudi dvorano bi bili zapustili, dokler bi se ne pustil predlog v razpravo. Ali vsaj tiho opozicijo bi bili lahko naredili. Nobeden ni govoril ne o alkoholu, ne o Črnivčevi računici, ki je nekoga neznansko blamirala, ne o jezikovni vadnici in ne o drugih predlogih, tudi glasovati ni bilo treba za nobeno stvar. Prepričan sem, da bi vsi vedeli,